

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, Str.
L. Pop (Brassai)

Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
9-77

Zs. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályá-
udvaron és vidéken 5 lej,
Bukarestben is 5 lej

KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában

Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — — 3—

1927 március 5 Szombat

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 52 szám

5687 Védár 1

Front a szafira ellen

Horatius szavaival kell kezdeni ezt a vezér-
cikket, ama költő szavaival, aki egy álerköl-
csösködő és puritánkodó korszaknak volt lírai
kifejezője, nevezetesen Augustus, e ravaszkodó,
személyes kalandor korának, aki szentül meg volt
győződve arról, hogy a bomlásnak indult római
világbirodalom ügyét egy-két konzervatív ren-
delettel meg tudja menteni. Horatius mindig
hü csatlósa volt Augustusnak, de azért volt
bátorsága kimondani korának egynémely köz-
szereplő senkijével szemben a hirhedt mondást,
mely így hangzott: „Difficile est satiram non
scribere”. — „nehéz dolog satírárt nem írni
egynémely urakról”.

Hát bizony nehéz. Különösen nehéz ezt a
satírárt meg nem írni ama államférfiakról, akik
nemzeti buzgalomukban immár a satíra-írás be-
tiltásától várják egy jobb kor eljövését, he-
lyesebben: saját tekintélyük megóvását, ame-
lyet természetesen mindig összetévesztenek a
nemzeti presztizzsel. Magyarország belügymi-
nisztere ama nevezetes férfiú, aki a megrendült
magyarországi közérkölciség pilléreit a satíra-
írás betiltásával igyekszik megmenteni az össze-
omlástól. Kétségtelenül győnge tekintély lehet
az, amely fél egy kis satírártól, valószínűleg
olyan tekintély, amely egyáltalában nem tek-
intélyes s rendeletekkel akarja megteremteni
a tiszteletnek azt az atmoszféráját, amelyet sa-
ját jószántából senki nem adományozna a „ki-
váló” államférfiaknak.

A magyar reakció sok minden ellen csinált
már frontot, épített ki védővonalat, vont
drótszövénykerítéseket, de lázas védelmi készü-
lődések, úgy látszik, még nem ért a végére.
Eddigi védekező mozdulatai a nagybirtok meg-
tartására, a munkabér lenyomására, a különit-
mények fentartására s az antiszemitizmus nagyra-
dagasztására szorítottak, tegyük hozzá, hogy
nem kevés sikerrel. A magyar ellenforradalom
kormányzata kétségtelenül a legkonzolidáltabb
reakciós államot teremtette ma meg Európá-
ban és megszerezte a külföldön is mindazok
szimpátiáját, akik az emberi haladás ellenségei.
Nem csekély eredmény ez sem. A szimpátia
mindégy, hogy honnan jön, a fő, hogy legyen.
Ugyanez a meg gondolás vezeti a jelenlegi ma-
gyar kormányzat bölcs vezéreit a tekintély
elvének területén is, mondván és irván: „nem
fontos, milyen módon szerezzük meg a tekinté-
lyt, a fő, hogy legyen.” Mindenesetre igen
jellemző a magyar belügyminiszterre és főleg
tekintélyére, hogy ennek kialakulása útjában
most már egyedül a satíra áll, melynek az a
tulajdonsága, hogy a magunkra erőszakolt álar-
c mögött mindig megmutatja a lényeg s rend-
szerint azt a lényeg, amely egyáltalában nem
kedvez az áltekinthetnek. A lélektani beállítás
és analízis fényénél bátran állithatnók azt is,
hogy e rendelet kiadására bizonyos hiányossági
érzés ösztökélte a magyar belügyminisztert, a
„Mindervortigkeitsgefühl” meghatározás alatt
ismeretes alacsonyabbrendűségi érzés, mely
mindig hatalmi eszközökkel, a mások elnyomá-
sával akarja pótolni ama tulajdonságok hiányát,
amelyeknek birtokolása, a belső érték természet-
es vonzóerejénél fogva, fölöslegessé tenné a
satíra ellen való védekezést.

Hogy ez mennyire igaz, azt a magyar re-
akció egyik hajdan tehetséges vezére, Tisza
István példája bizonyítja, aki egyik parlamenti
beszédjében hangsúlyozta, hogy a szellemessé-
get és a sikerült satírárt még akkor is szíve-
sen fogadja, ha az ő rovására írják, vagy
mondják. Tisza István tehette ezt a kijelen-
tést, mert Tisza István tehetséges volt, bár
reakciós, a jelenlegi magyar kormányzat ve-

zérei pedig csupán reakciók.

Mindenesetre kényelmes biztosítéka az er-
kölcnek és az erkölcsrendészetnek: rendeleti-
leg alkotni frontot a satíra ellen. Csodálatos,
hogy a lelkileg tartalmatlan és tehetségtelen
emberek milyen konoksággal tévesztik össze
saját hiányzó tekintélyük védelmét a haza vé-
delmével és tekintélyével. Szentül meg vannak
győződve arról, hogy az igazi tekintélynek
rendeletekre van szüksége, hogy megtartassék
és kialakulhasson. Holott az igazság az, hogy
a néplelek mindig spontán és saját akaratából
teremt meg a maga tekintélyt s egyedül a
néplelek és a népakarat lehet az, amely a tek-
intélyrombolás ellen védekezik vagy véde-
kezni akar.

Az igazi magaslatokon álló ember sohasem
fél a kritika és a satíra éles nyelvétől, mert
hiszen tudatában van annak, hogy a tekintélyt
nem a szuronyok és a rendőrszpielik teremtik
meg, hanem a nagy cselekedetek iránti tisztelet
és szeretet, a nagy tettek iránti hódolat,
amelyeknek nem árt sem guny, sem dicséret:
elismerésüket önmagukban hordozzák és nem a
tiltó rendeletek betűi közé rejtve.

Valóban nehéz nem satírárt írni arról, miként
akar védekezni a magyar közrend és közérkölc-
ség legujabb Bayard-lovagja a satíra ellen.
S hogy ez a satíra mégis elmarad, ez a magyar
satirikus írókkal szemben érzett gyászos han-
gulatnak eredménye, akiket igazán szívből
sajnálunk.

Március 23-án hatályát veszti a jelenlegi lakbértörvény

Cudalbu igazságügyminiszter még nem terjesztette be az új lakbértörvényjavaslatot

(Cluj-Kolozsvár, március 4. Az Uj Kelet
tudósítójától.) Az új lakbértörvényjavaslatot,
amelyről annyi egymással homlokegyenest ellen-
kező verzió látott napvilágot, anélkül, hogy
annak pontos tartalmát az előkészítő-bizottság
tagjai és a minisztertanács tagjai kívül valaki
ismerné, már teljesen elkészült és mint ismer-
tes, ugy volt, hogy még esütörtökön betervezték
a parlamentben. Tudvalevő ugyanis, hogy egy-
részt a kormány várható közeli átalakításával
kapcsolatban, valamint egy bizonyos családi
hagyatékerre való tekintettel, amelyben Cudalbu
is érdekelve van, az a hír terjedt el, hogy az
igazságügyminiszter március 20-ig, amikor a per
tárgyalása kezdetét veszi, feltétlenül le fog

mondani, nehogy utólag azzal lehessen öt meg-
vádolni, hogy miniszteri állásánál fogva be-
folyásolta a bíróság határozatát.

Cudalbu miniszter azonban az új lakbértör-
vényjavaslatot a jelen pillanatig még nem terjeszt-
ette a kamara elé. Epen ezért több oldalról
intervenció történt a kormányban, hogy az új
lakbértörvényt mielőbb vétesse tárgyalás alá és
léptesse életbe. Március 23-án ugyanis lejár az
1925-ben hozott és tavaly meghosszabbított je-
lenlegi lakbértörvény, amennyiben tehát az új
javaslat eddig az időpontig törvényerőre nem
emelkedne, a lakáskérdésben exlex állapot ál-
lana be, amely előre nem látható súlyos követ-
kezményeket vonhat maga után.

Hat és félmillió rendkívüli hitelt szavazott meg a kamara a nagyváradi vasöntődének

A parlament mai ülése

(Bucuresti-Bukarest, március 4. Az Uj Kelet
tudósítójától.) A kamara ülésén Braescu elnökölt,
a kormány tagjai közül Lepadatu, Berlescu,
Sergiu Nita, Bucsan és Mitilineu vannak jelen.

Voicu Nitescu kéri a belügyminisztert, füg-
gessze fel az amerikai román lapok romániai
terjesztésének tilalmát.

Liveseanu parasztpárti kéri a közoktatásügy-
minisztert, hogy az iskolaszékek költségvetéseit
az iskolai évvel egyidejűleg készítsék el.

Capatinescu parasztpárti egy ulti járásbíró
ellen tesz panaszt.

Joaniteanu a munkaügyi és népjóléti minisz-
terhez interpellál a minisztérium szervezése
ügyében.

Florescu interpellációt jelent be a resicai
tanári kar miatt, amely túnyomóan idegen
elemekből áll.

Hanes kéri, hogy a minisztériumok bocsássák
a képviselők rendelkezésére az általuk interpel-
lációs célra kért aktákat. Ómaga kéri a musceli
községi választás iratait.

Braescu elnök igéri, hogy interveniál a
kormánynál.

Elnök ezután közli, hogy Negulescu ka-
marai elnökkel együttesen megállapították,
hogy a házszabályok 92. szakasza értelmében
az egyes törvényjavaslatokhoz benyújtandó mó-
dosításokat kellő időben kell a miniszterek és
a szakbizottságok tudomására hozni.

Ezután áttértek a napirendre, amelyen a
nagyváradi vasöntőde számára szükséges két

és félmillió rendkívüli hiteltől szóló javaslat
szerepel.

Bratianu Vintila szerint a javaslat nincs
elégé elkészítve.

Lepadatu pénzügyminiszter megállapítja,
hogy a javaslat az állam érdekeinek megfele-
lően készült és bármely gyár kérne öntöttvasat,
ugyanolyan elbánásban részesülne, mint a nagy-
váradi öntőde.

A kamara a javaslatot 143 szavazattal egy
ellenében általánosán elfogadja.

A szenátus ülésén Deleanu mérnök a tutovai
prefektus ellen panaszodik, aki be akar avat-
kozni a kereskedelmi iparkamara működésébe.

Purcareanu csatlakozik a színajai szállodá-
nak a hadügyminiszter által történt megvétele
miatt benyújtott interpellációhoz. A szenátus
ezután Trancu-Jasi munkaügyi miniszter fel-
világosításai után megszavazta a munka felügye-
letéről szóló törvényjavaslatot.

A legközelebbi ülés kedden lesz.

— Vasárnap érkezik Kolozsvárra a
pénzügyminiszter. Bukarestből jelentik: Le-
padatu pénzügyminiszter, mint már közöltük,
ma este Erdélybe utazott inspekciós köruttra.
A miniszter szombaton Brassóban, vasárnap
Kolozsváron, hétfőn pedig Váradon tart kon-
ferenciát a pénzügyi adminisztrátorokkal. Ked-
den a pénzügyminiszter visszautazik Buka-
restbe.

ZSIDÓ NÉPÉLET

A zsidók Szalonikében

Szalonikinek nagy történelmi multja van. Az ó-görög idők Thessalonikéje, Macedonai Sándor kedvence városa, ahol még ma is győzelmi oszlop hirdeti emlékét, végig megtartotta jelentőségét. Mint kikötőhely és kereskedelmi centrum egyre fejlődött, a háboruban Venizelosz rezidenciája lett, ahonnan az antant a központi hatalmak felé irányította fegyvereit. E város pedig mind az utóbbi évekig — zsidó város volt. A Spanyolországból elűzött zsidók nagyszámú telepedtek itt le, vallási és tudományos centrumot csináltak belőle és egy időben itt ujjongtak Sabbatai Cövi, a hamis messiás felé.

A zsidó centrum azonban megszűnt Szalonikében attól a naptól kezdve, hogy a város a törökök hatalmából átjutott a görög állam fennhatósága alá. És azóta, hogy megindult a török-görög kiserelési akció, a város zsidó karaktere egyre fakul. Nagy görög invázió székhelye lett a város, úgy, hogy ma a 70.000 zsidóval szemben, akik azelőtt többségben voltak, nem kevesebb, mint 400.000 görög áll. És mig azelőtt a zsidók a macedóniai népeggyvelegben önálló népegységet alkottak, amely maga mellett tudta az ozmán állam jóindulatát, addig ma Hellasz zart nemzeti államegységében már csak mint megtört felekezet élhetnek. A város külső képe már elárulja ezt az új helyzetet. Szaloniki karakterét azelőtt a héber cégtáblák sokasága adta, mig most minden fölírás görögnyelvű. A városi tanács azelőtt majdnem csupa zsidóból állott: most huszonniole mandátum közül mindössze három zsidó tagot számlál. Volt még két zsidó városatyja, de minthogy ezek szocialista mandátummal kerültek be, Pangalos diktátor egyszerűen megsemmisítette tagsági jogukat.

A parlamenti választások alkalmával a szaloniki zsidók négy mandátumot nyertek. Kettőt a cionisták, kettőt pedig a szocialisták. Aki ismeri Szaloniki zsidó tömegeit, nem csodálkozik, hogy közöttük a szocializmus gyökeret verhetett. Nagy nyomorban élnek és ezrével vannak közöttük, akiknek betevő falatjuk nincs és hajlék nélkül ténferegnek. Serail tábornok a háboruban, nehogy a nagy készletek, amik a városban föl voltak halmozva, a központi hatalmak csapatainak keze ügyébe essenek, egész városrészeket égettek föl. Így lettek hajléktalanokká a zsidók tömegei, akik ma is — mint-hogy nem volt módjukban fölépíteni házaikat — iskolákban, zsinagógákban és barakkokban összezúfolva élnek.

A cionisták és túlzó szocialisták éles harcban állanak egymással. Az elmúlt decemberben Jabotinsky ellen éles kampányt indítottak. Petljura cinkosának, fehér gárdistának, zsidó fascistának szidták öt lapjaikban és röpcéduláikon. A cionisták pedig a sarkukra állottak és ezrével vonultak a pályaudvar elé — velük volt a zsidó tüzoltóság is — hogy védjék, ha kell, Jabotinskyt és főleg, hogy nagy óvációkat rendezzenek számára. És zeneszó mellett valóssággal diadalmas bevonulást rendeztek Jabotinskynek. Mint furcsaságot kell fölemlíteni, hogy Jabotinskynek, mert orosz utlevele volt, a jugoszlávok, mint „bolsevikgyanus egyének” megtagadták az átutazási vizumot, mig Dr. Alcalay, a belgrádi cionista szervezet intervenciójára, mégis sikerült átjutnia jugoszláv területre.

Szalonikében a cionizmusnak erős talaja van. Palesztina szefardjainak nagy rabbija, Meir innen származott el és már itt is lelkes harcosa volt a cioni eszmének. David Florentin, az akcióskomité egykori tagja ma is élénk cionista propagandát fejt ki „La Verdad” és „Opinion” című lapjaiban. Szaloniki zsidó sajtója, az „Avanti” kivételével cionista irányban orientálódnak. A revizionisták vezére Avram Recanati külön hadakozik „Pro Israel” című hetilapjában. A szétforgácsolt erőket a Zsidó Nemzeti Alap által kétezre példányban kiadott „Renasceuce Judea” lesz hivatva egybefogni. Szaloniki ifjúsága teljesen át van itatva cionista eszméktől és a zsidó fiatalságnak ma minden megmozdulása a cionista gondolatban gyökerezik.

Szaloniki zsidó hitközsége már lélekszámánál fogva vezető szerepre lenne hivatva, azonban ma még Görögországban az országos zsidó szervezkedésnek csak csirái vannak. A régi Görögország nagyobb centrumaiban, Athenben és

Vigyázat!

Ezek állandóan olcsóbbodó árak!

„Sipos Sport” női harisnya	lei 39
„Sipos cérna” fényes női harisnya	lei 67
„Sipos Kuhnid” fátjol női harisnya	lei 77
„Sipos selyem” női harisnya, ha elszakad, ingyen adok helyette egy másik párat	lei 137
„Sipos nagyon tartós” férfi sockni	lei 20
„Sipos selyem” mintás férfi sockni	lei 67

Az árakat folyton mérsékelem. „SIPOS”, Calea Regele Ferdinand 8.

Vóloban a zsidók görögül beszélnek, Jamina és Epirus nehezen hozzáférhető helyek és az egykor török uralom alatt állott Szeres, Drama és Kavalla zsidósága között nem lehetett kontaktust szerezni.

A zsidók érintkezési nyelve ma is a spanyol és francia, vannak akik olaszul beszélnek. Görögül egyelőre csak a régi Görögország zsidói érintkeznek egymással. A népiskolákban azonban már tanítják a görögöt és a gyermekek nagyrésze folyékonyan beszél az állam nyelvét. A zsidó hitközség hét iskolájában a tanítási nyelv a héber. Emellett azonban az asszimilánsok a francia és olasz tanyelvet használják, azonban itt is kötelező a héber. A középiskolákban francia nyelven folyik az oktatás.

A zsidók üldözését nem ismerik Görögországban. Azonban a gazdasági életben a görögök erős konkurensei a zsidóknak, akik kénytelenek a vasárnapi munkaszünet szigorú végrehajtása miatt két napon át szüneteltetni üzemeiket, vagy bezárni üzleteiket. A szaloniki zsidóság többizben próbálkozott a Népszövetség

előtt is segítséget szerezni erre a bajra, azonban mindezeideig kevés sikerrel. A város gazdasági élete egyébként pang, de ez csak egy része az általános országos krízisnek. Körülbelül abban az arányban, ahogy Szaloniki városában beözönlenek a Törökországból kiutasított görögök, vándorolnak ki a zsidók Itália felé. Sokan a „dömmék” közül, akik Sabbatai Cövi tanait követik, kénytelenek voltak elhagyni az országot, minthogy a görög kormány őket mohamedánoknak minősítette. Véleményem szerint ez a szekta nemsokára el fog tűnni, mert legjobb reprezentánsai, Talaat pasa nincs már többé (Berlinben megölte egy örmény), Dzsavid pasát Kemál ölette meg, Nazmi pasát, a volt belügyminisztert pedig felakasztották, együtt Rachmi bejjel, Szmirna város volt parancsnokával.

Az önkényesen távozó zsidók legtöbbje Franciaországba és Palesztinába vándorol, ahol már van is egy tizezer lelket számláló kolóniájuk. Akkóban, mint ismeretes, Szalonikiból odaszármazott zsidó halászcsoport telepedett meg.
Dr. E. M. Zweig.

Súlyos elszámolási differenciákat fedeztek fel a kolozsvári vízműveknél

Savu igazgató és Meister főmechanikus lemondtak állásukról

(Cluj-Kolozsvár, március 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári vízműveknél felmerült szabálytalanságok ügyében a több hete tartó vizsgálat tegnap befejezést nyert. A vizsgálóbizottság tegnap délután a Comisia Interimare, a várost ideiglenesen vezető bizottság tegnap délutáni ülésén betérjesztette a vizsgálat eredményét. Ugyanakkor felolvasták Savu József, a vízművek igazgatójának levelét, melyben Savu bejelenti, hogy lemond tisztéről. Ugyancsak bejelentette lemondását Meister József főmechanikus, a vízműnek anyagraktárának vezetője. A Comisia Interimara mindkettőjük lemondását tudomásul vette.

Megbízható helyről nyert értesüléseink szerint Savu József ügyvezető-igazgató lemondásának elfogadását hosszú és heves vita előzte meg. Információink szerint ugyanis a vizsgálóbizottság jelentésében megállapította, hogy a vízművek vezetésénél bizonyos elszámolási zavarok vannak, amelyek a vizorák manipulálása körül merültek fel és amelyek néhány százezer lejre rughak. Ugyancsak megállapította a vizsgálóbizottság, hogy az anyagraktár vezetésénél is szabálytalanságok merültek fel. Eppen ezért a Comisia Interimara Meister lemondását azzal a klauzulával fogadta el, hogy a vizsgálat befejezéséig a főmechanikus a bizottság rendelkezésére álljon.

Ugyancsak a tegnapi gyűlés keretében Osveda polgármester beszámolt arról a vizsgálatról, amelyet a villamosművek számosztályánál és anyagkezelési ügyosztályánál fogatosított. A polgármester megállapította, hogy egy a villamosművek könyvelési és számviteli osztályánál, mint az anyagraktár kezelésénél bizonyos mulasztások történtek. A Comisia Interimara a polgármester indítványára Veres Sándort, a villamosművek anyagraktárának vezetőjét felfüggesztették tiszttségétől.

A Comisia Interimara elhatározta, hogy Savu József helyére a kolozsvári vízművek élére Su-

ceava mérnököt, a villamosművek ideiglenes vezetőjét nevezi ki. Addig is azonban, mig Suceava elfoglalhatja tiszttségét, a vízművek ügyeinek élére Sebestyén Jenő városi mérnököt delegálták. A villamosművek ügyeinek ellenőrzésére Rusu Leontin főszámvevőt delegálta a Comisia Interimara.

A gyűlés után az Uj Kelet munkatársa felkereste Osveda polgármestert, akit megkért, hogy nyilatkozzon Savu vízvezetési igazgató lemondása kérdésében. Osveda polgármester a következőket mondotta munkatársunknak:

— Miután a vizsgálat még nem nyert teljesen befejezést, részletes nyilatkozatot a kérdésben még nem adhatok. Tény az, hogy a vizsgálóbizottság a Comisia Interimara tegnap délutáni ülésén konkrét tényekről tett jelentést, amelyekkel bizonyára kapcsolatban van Savu igazgató lemondása. Savu igazgató egyébként levélben kijelentette, hogy az esetleg a várost ért anyagi károkért teljes anyagi felelősséget vállal.

A Comisia Interimara egyébként elhatározta, hogy függetlenül Savu József lemondásától, a vizsgálatot tovább folytatja és befejezi. Savu igazgató lemondását április elsejére fogadtuk el, azonban az átadási és átvételi munkálatok már ma megkezdődtek s így Savu igazgató máttól kezdve már nem tevékenykedik hivatalában.

Savu igazgató helyére Suceava főmérnök, a villamosművek jelenlegi vezetője kerül, mig a villamosművek igazgatói tiszttségét a közelebről összeülő plenáris városi tanács fogja nyilvános pályázat útján betölteni.

Februárban 1 százalékkal esett a drágasági index. Az „Argus” drágasági indexe szerint februárban a drágaság az 1916 évének 53.52-szerese volt, vagyis egy százalékkal kisebb, mint januárban, illetőleg azonos a decemberi index-szel.

A liberál

A három

(Bucuresti-Bukarest tudósítójától.) A főhomlokterében még zeti-párt“ meglepetés abból származott konválsággal fenyegetik lentették már tegnap társának a néppártba rom fripturista miú Lepadatu teljesen iz Moldovanu akciója elapítást nyert, már rescánusok ugyanis pillanatra sem a kolEnnek az áramlatnak niszter állott, akine tábornokot rávenni a tagjainak helyzetét l

A többi már ism niszter Aradra utazo noknak odaérkező f miniszterelnök a szak államtitkárrá nevezte a néppártba való bel a összes avereskáus lentette ki Victor képtelen volt a cso Averescu minisztereh csatlakozását fölle ciāju bejelentő levél hogy az ország ügye ma inkább, mint val mogén elemekből Lászlónak és társain zekvenciákat.

Ilyen atmoszféráb Goldis miniszter a beszédre gyűlték ö Goldis, Lupas és Lepa ter visszatérése egyut eredményezett a né turisták táborába. Tö kijelentette, hogy sz lakozik a néppárthoz tart. A disszidens hat maradt Victor Mol képviselő közül csak h

A „Cuvântul” értes ter a mai értekezlet társával, hogy lemo még a mai nap folya miniszterelnököt, akin hogy eljárása kinosan benyújtja lemondását. értesülése szerint Gol követi, addig az „Ac két miniszter tovább abban az esetben, ha len Lepadatu—Manoil ügyminiszter teljes e pok azt is tudnivali Lepadatu a liberális szeretnék, ha a korm megbízhatóbb támasz

A mai nap minde döntést a kérdésbe szerint a három mini

KÉRJEN M

CAR

a legjobb rumalhus

BUCURESTI

A liberálisok szerint megoldás előtt áll a Goldis-krízis

A három goldisista miniszter még nem határozott magatartásáról

(Bucuresti-Bukarest, márc. 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A főváros politikai életének homlokterében még mindig a Goldis-féle „nemzeti-párt“ meglepetésszerű kettészakadása és az abból származott komplikációk állnak, amelyek válsággal fenyegetik a kormányt. Mint azt jelentették már tegnap, Moldovanu Viktor és 23 társának a néppártba való beiratkozásával a három fripturista miniszter: Goldis, Lupas és Lepadatu teljesen izoláltan maradtak. Victor Moldovanu akciója egyébként, mint az megállapítást nyert, már régebbi keletű. A régi averescianusok ugyanis nem nézték jószemmel egy pillanatra sem a kollaboráns Goldis-csoportot. Ennek az áramlatnak az élén Goga belügyminiszter állott, akinek végül sikerült Averescu tábornokot rávenni arra, hogy a Goldis-csoport tagjainak helyzetét likvidálja.

A meglepetésszerű kinevezés

A többi már ismeretes. Amíg Goldis miniszter Aradra utazott, hogy Averescu tábornoknak odaérkező feleségét fogadja, addig a miniszterelnök a szakadár Victor Moldovanut államtitkárrá nevezte ki és a disszidenseknek a néppártba való belépését ünneplő banketten az összes averescianusok helyeslése mellett jelentette ki Victor Moldovanu, hogy Goldis képtelen volt a csoport vezetésére. Mintán Averescu miniszterelnök a Victor Moldovanu esatlakozását félre nem magyarázható tendenciájú bejelentő levélhez azt a rezolúciót írta, hogy az ország ügyeinek vezetése érdekében ma inkább, mint valaha van szükség egy homogén elemekből álló nagy pártra Goldis Lászlónak és társainak le kell vonnia a konzekvenciákat.

A disszidensek is bomlanak

Ilyen atmoszférában érkezett vissza tegnap Goldis miniszter a fővárosba. Azonnal megbeszélésre gyűltek össze az Esplanade-szállóba Goldis, Lupas és Lepadatu miniszterek. A miniszter visszatérése egyúttal váratlan meglepetést is eredményezett a néppártba belépő neofripturisták táborába. Több ilyen disszidens ugyanis kijelentette, hogy csakis abban az esetben esatlakozik a néppárthoz, ha a pártelnök is velük tart. A disszidens hat szenátorból így csak kettő maradt Victor Moldovanu mellett, a kilenc képviselő közül csak három esatlakozása bizonyos.

A „Cuvântul“ értesülése szerint Goldis miniszter a mai értekezleten közölte két miniszter-társával, hogy lemond. A lap szerint Goldis még a mai nap folyamán felkereste Averescu miniszterelnököt, akinek tudomására fogja hozni, hogy eljárása kinosan érintette őt, ugyanakkor benyújtja lemondását. Mig azonban a „Cuvântul“ értesülése szerint Goldist Lupas és Lepadatu is követi, addig az „Adeverul“ úgy tudja, hogy a két miniszter továbbra is a kormányban marad abban az esetben, ha a még mindig elintézetlen Lepadatu—Manoilescu konfliktusban a pénzügyminiszter teljes elégtételt fog kapni. A lapok azt is tudnivaló, hogy ebben az akcióban Lepadatu a liberálisok támogatják, akik nem szeretnék, ha a kormányban helyetfoglaló legmegbízhatóbb támaszukat elvesztenék.

A mai nap mindenestre meg fogja hozni a döntést a kérdésben. Bukaresti lapjelentések szerint a három miniszter kiválása esetén Ani-

bal Teodorescu, Otetelesanu, Braiescu és Mihai Sadoveanu lépnének be a kormányba. Biztosra veszik, hogy utóbbi lesz a kultuszminiszteri székben Goldis miniszter közvetlen utóda.

Elsimul a Goldis-krízis?

Esti távirataink szerint a „Viitorul“ azt hiszi, hogy a Goldis-krízis el fog simulni. Erre vonatkozólag a liberális lap a következő információ-

kat szerezte a miniszterelnök környezetéből:

„Az Averescu által a Moldovanu államtitkárral levelére tett írásbeli megjegyzés egyáltalán nem sértő, mert természetes, egy pártvezérnek az az óhaja, hogy minél több politikai vezető-személyiségnek belépését óhajtja a pártjába“.

A „Viitorul“ hozzáteszi, hogy ha ez a magyarázat megjelenik a néppárt hivatalos lapjában, úgy a konfliktus sima elintézése remélhető. Erre vall különben az is, hogy Lepadatu ma este Erdélybe utazott inspekciós utra.

A pénzügyminiszter egyébként ma délután kihallgatáson jelent meg a királynál.

Vasutassztrájk fenyeget Csehszlovákiában

Egyórás tüntetősztrájk az összes vonatokon

Prága, március 4. A „Prager Tageblatt“ jelentést közöl, mely szerint a csehszlovák vasutasok szabályzata miatt vizsgálja tört ki a kormány és a vasutasszervezet között. A vasutasok tárgyalásokkal óhajtottak rájuk nézve kedvező szabályzatot elérni, míg a kormány rendeltileg léptette életbe a saját akarata szerint elkészített szabályzatot. Az életbeléptetett szabályzat annyira elkeserítette a vasutasokat, hogy komoly sztrájk veszélye fenyeget. A vasutasok egyelőre elhatározták, hogy valamennyi vonalon egyórás tüntető-sztrájkot rendeznek.

Betörők kirabolták a fragikusvégü Grozavescu lakását

(Bécs, március 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Grozavescu Traian, a nagy operaénekes hmvai immár a lugosi anyaföldben pihennek, a gyilkos asszony pedig a bécsi ügyészség fogházában várja a földi igazságszolgáltatás verdiktjét tette felett. Már-már mindenki azt hitte, hogy a nagy tragédia részletei az emlékezés borongó esődjében halványodnak el, amikor most, mintegy a tragédia folytatásaként, helyesebben betetőzéseként jelentik azt a fátumszerű hírt Bécstől, hogy a nagy tenorista lepecsételt lakásában tegnap éjjel betörők jártak, akik a lakást ugyyszólván teljesen kifosztották.

A jószimatu betörők felhasználták gyaláza-

tos tettük elkövetésére azt a körülményt, hogy Grozavescu lakásában a hatósági lepecsételés óta senki sem tartózkodott. A ház lakóinak feltűnt a betörést követő reggelen, hogy a lakáson a pecsétek le vannak törve, azonnal rosszat sejtve, bementek a lakásba, amelyet teljesen kifosztottan találtak. Megállapítást nyert, hogy a betörők gummikeztyűvel dolgoztak és így ujjlenyomatot nem hagytak hátra. Az elrablott holmik értékét egyelőre nem lehet megállapítani. A rendőrség megindította a nyomozást a betörők kézrekerítésére, de egyelőre semmi pozitív nyom nem áll a rendőrség rendelkezésére.

Meglepetésszerűen életbeléptették a felemelt földgázárakat

A kormány változtatás nélkül elfogadta Motas Constantin előterjesztését

(Bucuresti-Bukarest, március 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hónapokig tartó elkeseredett küzdelem után ma szenzációs fordulat állott be az erdélyi földgázháborúban, amely a földgázüzemű iparvállalatok és a földgázra berendezett városok, valamint a koncesszionált Nemzeti Földgáz Társaság között folyt váltakozó kilátásokkal. Tudvalevő ugyanis, hogy az elmúlt év őszén dr. Motas Constantin, a Societatea Nationala de Gaz Metan vezérigazgatója

elhatározta a földgázáraknak 30 százalékkal való felemelését,

arra való hivatkozással, hogy a sármási földgázzal dolgozó ipartelepek nem lehetnek kedvezőbb helyzetben a drágább szénmel dolgozó gyáraknál. Ugyanezért felszólította a Földgázszindikátusba tömörült iparvállalatokat, hogy a rossz csövezetékek miatt szükségessé vált kompresszor költségeihez is járuljanak hozzá. Az érdekeltek természetesen megtagadták ugy az áremelés, mint a kompresszorhoz való többmilliósi hozzájárulás akceptálását és erre megindult az a küzdelem, amelyet az Uj Kelet minden fázisában ismertett.

A kormánynál történt többrendbeli intervenció hatásaként az elmúlt héten az a megállapodás jött létre, hogy az iparügyi minisztérium bizottságot fog kiküldeni a földgázvidékre és csak a fogyasztók sérelmeinek meghallgatása után dönt az új földgázárakról. Az érdekeltek azt hangsúlyozták, hogy már a jelenlegi árak mellett sem találják meg számításukat és ezért

kérték, hogy a tordai iparvállalatok javára 60, a medgyesi vállalatoknál pedig 40 százalékkal szállítsák le a mai földgázárakat.

Ezek után érthető meglepetést keltett az érdekeltek körében az, hogy a „Monitorul Oficial“ mai számában mégis megjelentek az új földgázárak, még pedig a Motas Constantin által tett eredeti előterjesztés alapján. A hiva-

talos lapban megjelent miniszteri rendelet szerint

a világítógáz ára	1— lej
az ipari földgázé	80 bani
a fűtőgázé	90 bani

köbméterenként ab gázkut. A fenti árakon kívül a Nemzeti Földgáz Társaságnak joga van gázvesztesség címén minden köbméter után még 30 banit felszámítani. A fogyasztók és létezőkükben megtámadott iparvállalatok tehát hiába küzdöttek úgy a sajtóban, mint a kormánynál és hiába támadják most is a parlamentben és a bukaresti lapokban is Motas Constantin ipar-ellenes és közérdeket sértő politikáját, a nacionalizált Nemzeti Földgáz Társaság minden akadályon át keresztülvitte akaratát.

Egy dologgal azonban nem számított a földgázmonopóliur, arra, hogy nem lesz, aki a felemelt árakat megfizesse. Megbízható értesüléseink szerint ugyanis az érdekelt iparvállalatok — néhány kedvezményezett gyár kivételével — nem hajlandók az új gázárakat elfogadni, mert ezek mellett a termelésük végleg elveszti rentábilis voltát. De nem hajlandók a gázszűrítő-höz sem hozzájárulni és készek a harcot a végtelenségig is folytatni a kiméletlen árdiktatura ellen. Egyes ipartelepek azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy

azonnal leállítják üzemüket és a munkásaikat szélnek eresztik.

Más vállalatok, amelyek üzeme ezt megengedi, rövidesen a szénmel, fával és nyersolajjal való tüzelésre fognak áttérni, amely most már semmivel sem lesz drágább a felemelt áru földgáznál.

— Vilmos Hohenzollern herceg visszatér Romániába. Bukarestből jelentik: Az „Adeverul“ értesülés szerint Vilmos Hohenzollern herceg, aki néhány nappal ezelőtt visszatért Németországba, rövidesen újból Romániába jön és hosszabb ideig lesz a királyi udvar vendége.

lei 39
lei 67
lei 77

lei 137
lei 20
lei 67

inand 8.

re a bajra, azon-
el. A város gaz-
de ez csak egy
zinek. Körülbelül
aloniki városában
kiutasított görö-
Itália felé. Sokan
batai Cövi tanait
elhagyni az orszá-
ányt őket moha-
leményem szerint
tűnni, mert leg-
sa nincs már többé
ny), Dzsavid pasát
s, a volt belügy-
k, együtt Rachmi
ranesnokával.
zsidók legtöbbször
ba vándorol, ahol
számláló kolóniá-
ntes. Szalonikiből
csoport telepedett
r. E. M. Zweig.

eztek fel

ukról

sművek ideiglenes
azonban, míg Su-
a vízművek ügyei-
rosi mérnököt de-
gyeinek ellenőrzé-
vőt delegálta a Co-

let munkatársa fel-
rt, akit megkért,
zvezetési igazgató
la polgármester a
katársunknak:

ég nem nyert tel-
rlatkozatot a kér-
ény az, hogy a
Interimara tegnap
yekről tett jelen-
kapcsolatban van
avu igazgató egyé-
hogy az esetleg a
teljes anyagi fele-

yébként elhatározta,
sef lemondásától, a
és befejezi. Savu
s elsejére fogadtuk
átvételi munkálatok
így Savu igazgató
rékenykedik hivata-

uceava főmérnök, a
zetője kerül, míg a
ztségét a közelebről
ács fogja nyilvános

kkal esett a drá-
drágasági indexe
ság az 1916 évinek
egy százalékkal ki-
őleg azonos a decem-

A palesztinai krízis tanulságai

Írta: Dr. Benjamin Uziel telavivi főrabbi

Befejező közlemény

A nemzeti alaphoz az a tehetetlensége kizárólag pénzügyi eszközeinek hiányosságán mulott. A nemzeti alap átlagos évi kétszáz ezer font jövedelmével nem tudott gátat vetni az egyéni spekulációnak és ez a helyzet nemcsak Tel-Aviv városában, hanem az újjáépülő ország általános földpolitikájában is éreztette súlyos hátrányait. Csak egy példát akarok ennek illusztrálására kiemelni. Nurisztól északra egy harmincezer dunamnyi terület fekszik, amely terület kolonizációs szempontból végtelenül fontos a cionista munkára. A nemzeti alap azonnal meg is indította a tárgyalásokat a jelenlegi alaptulajdonosokkal a föld megvásárlása érdekében és a megállapodás nagyjából már készen is volt, az arab tulajdonosok átlagos két fontjával kínálták eladásra az egész földterületet a nemzeti alapnak. Ekkor azonban váratlanul egy földspekuláns csoport érkezett Palesztinába, amely csoport az araboknak a zsidó nemzeti érdekekre való tekintet nélkül három fontot kínált dunamontként. Természetes, hogy az arab tulajdonosok azonnal visszavonták a nemzeti alapnak tett ajánlatukat, sőt minthogy most már látták, hogy a föld árai éppen a földspekulánsok közbenjárta miatt állandóan emelkednek, a szóbanforgó területet egyáltalán nem adták el, úgy, hogy az országépítés szempontjából ez a végtelenül fontos országrész jelenleg is még az arabok kezén van.

Ilyen körülmények között a krízisnek be kellett következnie. A földárak egyre emelkedtek és ezzel az emelkedéssel lépést tartottak a lakások bérei is. A lakások bérei emelkedtek és ennek következtében emelkedtek az életfenntartás általános költségei is. Az életárak emelkedtek, aminek következtében a munkások béreit is emelni kellett. A magas munkabérek viszont megdrágítják az ipari termékeket, leontják az ipari vállalkozások rentabilitását, a gyárak kénytelenek voltak üzemeiket redukálni, sokszor teljesen be is szüntetni. A kisebb gyárak már eredendően is távol tartották magukat Tel-Aviv környékétől, hanem inkább Akkóban, vagy Haifában nyitották meg üzemeiket és mindezeknek az összetevőknek végső eredményeként Tel-Aviv szinte észrevétlenül márról-holnapra az összeomlás kellős közepén állott. Ez a krízis még a mai napig is tart.

Közben azonban a nemzeti alap a lassu lépésben megint vezető szerepre emelkedett Palesztinában és az egész zsidóéletben. Azok a zsidók, akik Tel-Aviv szédületes fejlődésének első mámorában házspekulációkra vetették magukat, egyszerre csak észrevették, hogy Petach Tikvah és az összes más kolóniák telepesei minden szédülés, minden kizsákmányolás és minden visszataszító spekuláció nélkül is lassan-lassan teljesen jómódra tettek szert, a kicsiny kezdetekből a vagyonos polgár helyzetére emelkedtek. És a zsidók újabban már a kolóniák felé orientálódnak és életcéljukat a föld megművelésében kezdik megtalálni.

A helyzetnek ebben az egészséges szanalásában az oroszlan szerep megint csak a Keren Kajemeté. A Keren Kajemet minden vagyoni elégtelensége mellett is elég erőt és bátorságot éreztet magában, hogy a jövőben a spekulációnak minden útját már mostan elzárja és a már eddig meghonosított spekulációt és annak káros következményeit lehetőleg a minimumra csökkentse le. Minthogy ez a nagy veszedelmeket magában rejtő tendencia szinte kizárólag Tel-Avivban nyilvánult meg, a Keren Kajemet Tel-Aviv közvetlen szomszédságában hatezer dunam földet vásárolt meg harmincezer font áron és ezen a területen újabb kertvárost épít ezerötszáz munkáscsalád részére, akik mint örökbérlők telepednek meg ezen a helyen. Ilyen módon aztán a Keren Kajemet legalább is bizonyos mértékig befolyásolni tudja a tel-avivi házbérek, le tudja szorítani a földárakat, vagy legalább is szabályozni tudja őket. Ugyanilyen módon vásárolt meg a Keren Kajemet a haifai öbölben egy ezer családra számított földterület kertváros céljaira, amelyet a leendő tulajdonosoknak csak azzal a kikötéssel ad majd birtokba, hogy a telkekkel minden további spekulációt megtilt, illetve a továbbeladás esetére a Keren Kajemet fentartotta magának a visszavásárlás opcióját. És ha Isten is úgy akarja

és elég pénz áll majd rendelkezésre, akkor Jeruzsálem nyugati felében hamarosan ugyanilyen település fog épülni a Keren Kajemet segítségével.

Röviden elmondtam az ugynevezett palesztinai krízis lényegét és okait. Ebből a kettőből pedig meg lehet állapítani a krízis gyógyításának módját. Én csak rekapitulálok, amikor megállapítom, hogy az ugynevezett palesztinai krízis, amely sajnos, még mindig tart, tulajdonképpen nem Palesztina krízise, hanem Tel-Aviv krízise. A telavivi krízist pedig kizárólag és eredendő módon a föld és telekspekuláció okozta. Mindenütt, ahol a föld vagy telekspekulációnak tere fog nyitni Palesztina területén, a krízis előbb vagy utóbb elkerülhetetlen lesz. A telekspekulációnak azonban egyetlen céltudatos és nagyszerű nemzeti intézményünk a Keren Kajemet tud csak gátat vetni. Sőt még ennél is többet, meg tudja egyszer és mindenkorra akadályozni. Mert a Keren Kajemet által megvásárolt földek soha többé a spekuláció tárgyai nem lehetnek, mert ezek a földek egyszer és mindenkorra a zsidó nemzet tulajdonába mennek át és az egyesek csak mint bérlők, vagy szakkifejezéssel élve, örökbérlők telepedhetnek meg és dolgozhatnak ezeken a földeken.

Természetes azonban az, hogy a Keren Kajemet csak addig a mértékig tudja beváltani ezt a grandiózus nagy nemzeti munkáját,

amennyi pénz áll a rendelkezésére Palesztina földterületének a megvásárlására. Ez a pénz azonban, amely eddig befolyt és állandóan folyik, nagy összegnek nevezhető ugyan (az egész világból évi átlagos kétszáz ezer font), de a nagy feladathoz viszonyítva, egy ország egész területének megvásárlásához mérten, vajmi csekélynek mondható. Ha a zsidóság azt akarja, hogy az épülő Zsidóország ne legyen kitéve újabb és újabb gazdasági krízisek megrázkódtatásainak, akkor csak egy feladat áll előtte: a Keren Kajemet bevételeit minél magasabbra emelni. És ha elképzeljük, az, hogy a Keren Kajemet az egyes zsidó egyénekkel szemben olyan kevés követelményekkel lép fel, mint amilyenek teljesen elegendők volnának a cél megvalósítására, ha minden zsidó egyén kötelezettnek érezné magát ezeknek a csekély követelményeknek teljesítésére, akkor jogosan és méltán ér bennünket és minden zsidót az a vád, hogy a palesztinai zsidó országépítés minden hajaiért, késedelmeiért és kríziseiért mi, a saját személyünkben vagyunk felelősek. Ha minden zsidó átlag, naponta csak egy lejt dobna be a Keren Kajemeth perselyeibe, akkor a palesztinai országépítés problémája egyszer és mindenkorra meg volna oldva. A Keren Kajemeth most ünnepli 25 esztendő fennállásának jubileumát: a zsidóságon és minden zsidó egyénen külön-külön áll az, hogy meg tudja-e és meg fogja-e érteni ennek a jubileumnak intő szavát.

Obsztrúál az amerikai szenátus ellenzéke

Washington, március 4. Az amerikai szenátusban, amely csütörtök reggel óta megszakítás nélkül tárgyal, az ellenzék tovább folytatja obstrukcióját. Az obstrukció célja tudvalevőleg az, hogy a köztársasági párt választási alapjainak felülvizsgálását megakadályozza. A német javak visszaadásáról szóló törvényjavaslat elintézésére is kevés a remény. Az éjjeli órákban a szenátus elnapolta üléseit, de mint hírlik, közben a megegyezésre kísérletek történtek.

Feloldják zár alól a török exszultán vagyonát

Egy angol pénzügyi konzorcium inintervenál a feloldás érdekében

London, március 4. Egy nagy londoni pénzügyi konzorcium az angol követségek útján lépéseket tett a török és görög kormánytól, hogy Törökország utolsó szultánjának hagyatékát oldják fel a hatósági zár alól. A konzorcium mögött politikusok állnak, akik a Népszövetséget is megakarják nyerni az ügy számára. Az utóbbi évek egyik legbonyolultabb hagyatéki pere lesz ez, amelyből bizonyára a magánpercek egész sorozata fog kikerülni.

Abdul Hamidot, az utolsó török szultán tudvalevőleg az ifjú török forradalom fosztotta meg trónjától. Enver pasa, aki az összeomlás után magához ragadta a hatalmat, gondoskodott a szultán internálásáról, de szabad kezét engedte neki, hogy rendelkezze magánvagyonáról. Abdul Hamid kénytelen volt elhagyni konstantinápolyi palotáját és egy ideig mint Törökország leggazdagabb töképzése élt az országban és Enver pasa egy magas összeget is szavaztatott meg neki nyugdíjképpen.

A trónfosztott szultán akkor öt törvényes felesége és hét fia volt. A fiúk: Mehmed Szelim, Abdul Kadir, Achmed, Burchaneddin Abdul Rohin, Nureddin és Abidin európai nevelésben részesültek és részint a külföldön éltek, részint Törökországban. Azonban röviddel a köztársaság kikiáltása után a szultánt Szalonikiben internálták. Abdul Hamid a száműzetésbe vitte háremét is, de már csak 350 odalisket. Igaz ugyan, hogy ez a szám a békebeli 800 háremhöz képest tetemes leépítést jelent, azonban így is nagy költséget okozott a száműzött szultán háztartásának. Ez a leépített hárem és a hozzátartozó szolgálománya rengeteg pénzt emésztett fel, ami egyre terhelte a szultán kisázsiai és trákiai földbirtokait, konstantinápolyi házait és palotáit és szalonikii vagyonát. A nagy költség végül arra bírta Abdul Hamidot, hogy felozlassa háremét és öt törvényes feleséget tartott meg magának. Azonban Törökországban az első forradal-

mat egy második követte, amely sokkal szigorubb volt az elsőnél és amelynek, mint ismeretes, Kemál, a köztársaság mai elnöke, volt a diktátora. Az új rezsim már nem engedett szabad kezét a szultán magánvagyonára fölött sem, hanem egyszerűen száműzte őt az országból, vagyonát pedig zár alá vette. Abdul Hamid halála előtt úgy végrendekezett, hogy vagyonára egy bizonyos kulcs szerint törvényes feleségei és hét fia között osztassék fel. A végrendelet végrehajtása azonban megakadt Kemál kormányának rendelkezésén, úgy, hogy a szultán fiai, akik különböző külföldi országokban élnek, az utóbbi években valósággal nyomorogtak. A hercegek erre elhatározták, hogy angol pénzberekkel lépnek érintkezésbe, akik összeköttetésükkel kiesziklik a török kormánytól, hogy felszabadítsák a szultáni magánvagyonát a zár alól és a volt török császár minden vagyonát pénzzé teszik. A londoni konzorcium a szultán fiai számára a megbízatás alapján ötvenezer angol fontot már ki is utalt. Hír szerint a szultán fiai Millerandot, a francia köztársaság volt elnökét, aki most ügyvédi gyakorlatot folytat, bízták meg ügyük elintézésével. Millerand a megbízatást vállalta és a Népszövetség elé terjesztendő memorandumot már ő fogja megszoვეgezni.

Hasszorulás, rossz emésztés, erős bomlási és erjedési folyamat a gyomorbeli húzamban, bélbakterium- és gyomorsavtúltengés, a nyelv gyulladása, az arcbrőn és a háton mutatkozó kiütések, valamint karbunkulusok a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata mellett visszafeljődnék. Számos gyakorló orvos a **Ferenc József** vizet már évtizedek óta mindkét nembeli felnőtteknek és iskolás gyermekeknek kitünő sikerrel rendeli. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszertüzletekben.

Üveg, porcellán

és lámpaárak legolcsóbb beszerzési forrása **Auslander Lajos, Cluj**, Calea Reg. Ferdinand 67. (Sz garancával szemben.) Engros Endetail. Telefon 9-54.

A külföldi fontos

Hír szerint kicserézték a minisztereket

(Bucuresti-Bukarest, tudósítójától.) A veresérről neki a kormány nehézségeket megoldással megindítja a külső kampányát kölcsönfinanszírozás nélkül, ugyanis kölcsönre helyezte miniszterelnök által értékesíteni tudott a liberális kormány szerint nem sikerült. A kölcsönkampányt pont alapján fogja továbbfolytatni. Politikai körökben gyalják, hogy a minisz-

az eddigi kölcsönfelvételének egyike a testület fogyatéka

Az ország elégtelen miatt nem sikerült Románia ellen megindított, amely lehetetlen kormány kedvező feltételek a külföldi kölcsönfelvétel elnök nem bünbakot attól, hogy a fontosabb diplomáciai képviselőket felelő emberekből és tudással nem rendelkező külföldön pénzügyi állapotok igazi kutfé hozott gazdasági törvényt emellett a miniszterelnök

Meghalt

Az írásművészet kiváló alakja dült ki basevben. A művész korában már megírta egyedül német fordítás dík kiadást, hazájától emigráns egy varsói köztöltő lehetett ki bölcs

Negyvennyolc évét jómódu földbirtokos volt, aki fiának stram adott. Az anyai szivjógét nem érezte, mert gyermekkorában elvesztette anyja mesemondó kész örökölte. Ez utóbbi h ki rajta.

Tizenhat éves korában apja elszegényedést lépnie az iskolából. Ill gattot, ebből tengette szöveget is irt és így j De csak huszonegy éves rá, akkor, amikor megj című elbeszélése. Ebben írja le, akiből az orosz dett nihilistá csinált, ifjut, aki deliriumos p kola igazgatóját. Kegye ez, véresen igaz rajz amely a cári rendszer a cári iskolarendszerre. figyelték a gondolkodó önkény szatrapái. A folyóiratot, amelyben a tiltás megindította Gorkij és Andrejev ma tal tehetséget és egyen

1903-ban írta meg sen olvasta, csak porn holott a könyv plaszt marcangoló káoszt, am kébe fészkelte magát a ben és később a forrad esztendőkből. A regény letiltott és csak öt év egy folyóirat hasábjain francia, német, magyar gár és cseh nyelven, u lent meg a könyv, am végül rábirta az orosz o

A külföldi kölcsöntárgyalásokkal kapcsolatban fontos változások lesznek a diplomáciában

Hir szerint kicserélik a fontosabb európai fővárosokban levő román meghatalmazott minisztereket. Miért utazik a Banca Nationala kormányzója Londonba?

(Bucuresti-Bukarest, márc. 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Averescu tábornok, mielőtt sikerül neki a kormány belsejében még fennálló nehézségeket megoldania, újra teljes intenzitással megindítja a külső konszolidációra irányuló kampányát kölcsönszerzések formájában. A miniszterelnök ugyanis közismerten a külföldi kölcsönre helyezte mindenkor a fősúlyt, mert ezáltal értékesíteni tudná az ország kincseit, ami a liberális kormányának a maga módszerei szerint nem sikerült. Averescu tábornok ezt a kölcsönkampányt pontosan kidolgozott tervek alapján fogja továbbfolymtatni.

Politikai körökben szűrtében-hosszában tárgyalják, hogy a miniszterelnök

az eddigi kölcsöntárgyalások megheiusulásának egyik okát a diplomáciai testület fogyatékoságában látja.

Az ország elégtelen diplomáciai képviselése miatt nem sikerült kellően ellensúlyozni a Románia ellen megindult diszkreditáló hadjáratot, amely lehetetlenné tette aztán, hogy a kormány kedvező feltételek mellett indíthassa be a külföldi kölcsöntárgyalásokat. A miniszterelnök nem bűnbakot keres, mert eltekintve attól, hogy a fontosabb fővárosokban levő román diplomáciai képviselő nem áll teljesen megfelelő emberekből és hogy sokszor kellő szak-tudással nem rendelkező kiküldöttek jártak külföldön pénzügyi misszióval, — a jelenlegi állapotok igazi kulforrása a liberálisok által hozott gazdasági törvényekben keresendő. Mindamellet a miniszterelnök hír szerint szükséges-

nek tartja, hogy a fontosabb európai fővárosok román meghatalmazott minisztereinek egy részét kicserélje. Amennyiben erre valóban sor kerül és ha Averescu ebben a tekintetben eredeti szándéka szerint fog eljárni, ezek

a közeli változások nagy meglepetést fognak kelteni egy politikai, mint diplomáciai körökben.

Burileanunak, a Banca Nationala kormányzójának tervbe vett londoni utazása is egyik lán-cseme a miniszterelnök által elhatározott külső konszolidációs kampánynak. Tudvalevő ugyanis, hogy a kormány már hosszabb idő óta tárgyal Londonban egy nagyobb szabású kölcsönről, amelynek ugyszólván minden előfeltétele megvolt már. Az angol hadvezetőség parancsára 1916-ban elpusztított romániai petróleumtelepek kártalanításáról történt lemondás, valamint a Skoda és Ringhoffer csehszlovákiai cégekkel szemben fennálló 300 millió csehszlovák állam-adósságnak konvertált angol kötvényekkel való rendezése

igen jó benyomást keltett a londoni pénzpiacon.

A kormány szerint az angol kölcsöntárgyalások sikerrel kecsegtettek, amikor Washingtonban incidens támadt egy amerikai zsidó szervezet és Cretzianu román meghatalmazott miniszter között és ez a konfliktus igen kedvezőtlen visszhangot teremtett az angol piacon, úgy, hogy a kölcsöntárgyalások megszakadtak. Ezeknek a tárgyalásoknak az újrafelvételére utazik Londonba a Banca Nationala kormányzója.

Meghalt Michael Petrovics Arcübasev

Az írásművészet kimagasló, bár sokat körül-vitatott alakja dült ki Michael Petrovics Arcübasevben. A művész, aki huszonöttestendős korában már megírta a „Szanint“, amely egyedül német fordításban elérte a negyvenedik kiadást, hazájától távol, mint száműzött emigráns egy varsói katonai kórház rideg falai között lehelte ki bölcs és áldást osztó lelkét.

Negyvennyolc évét élt mindössze. Apja jómódú földbirtokos volt, nyugalmazott katonatiszt, aki fiának stramm, cári szellemű nevelést adott. Az anyai szívójság és gondoskodás melegét nem érezte, mert tudóbajos anyját már gyermekkorában elvesztette. A fiatal Arcübasev anyja mesemondó készségét és tuberkulózisát örökölte. Ez utóbbi harmincéves korában tört ki rajta.

Tizenhatéves korában festőnek készült. Közben apja elszegényedett, úgy, hogy ki kellett lépnie az iskolából. Illusztrált lapokba rajzolgattot, ebből tengette életét, majd rajzaihoz szöveget is írt és így jutott be az irodalomba. De csak huszonegyéves korában figyelnek fel rá, akkor, amikor megjelent „Pasa Tumanov“ című elbeszélése. Ebben egy diák tragédiáját írja le, akiből az orosz iskolarendszer elkeseredett nihilistát csinált, lázas és káotikus lelki ifjút, aki deliriumos pillanatában lelőtte az iskola igazgatóját. Kegyetlenül őszinte írás volt ez, véresen igaz rajza annak a terrornak, amely a cári rendszer politikájáról átszármazott a cári iskolarendszerre. Erre az írásra már fel-figyeltek a gondolkodók és felszisszentek az önkény szatrapái. A hatóságok elkobozták a folyóiratot, amelyben a novella megjelent, de a letiltás megindította Arcübasev karrierjét. Gorkij és Andrejev maguk mellé vették a fiatal tehetséget és egyengették pályáját.

1903-ban írta meg a Szanint. Aki felülete-sen olvasta, csak pornografiát látott benne, holott a könyv plasztikusan mutatja azt a marcangoló káoszt, ami az orosz fiatalság lel-kébe feszkelte magát a forradalmak előtti idő-ben és később a forradalmak betörését követő esztendőkből. A regényt az orosz cenzura újra letiltotta és csak öt év múltán jelenhetett meg egy folyóirat hasábjain folytatásokban. Angol, francia, német, magyar, dán, olasz, japán, bol-gár és cseh nyelven, ugyszólván egyidőben je-lent meg a könyv, amelynek hatalmas sikere végül rábirta az orosz cenzorokat, hogy Arcüba-

sevet ne úgy kezeljék, mint holmi ponyvare-gények íróját.

Ezután rendre jöttek regényei és drámái: „Milliók“, „Féltékenység“, „Lándó diák halála“, „Szasa“, „A végső ponton“, „Hafira asszony szeretője“, „Szenvedély“, „Démon“, „Emberek hulláma“ és a prózai és drámai művek hosszú sora. Csak írt és kultúrát alkotott, problémája az egyen anarkizmusa volt, amiért Nietzsche követőjének is tartották, bár ő Tolsztojt és Göthét tekintette tanítómesterének. Írt, amíg el nem jött Kerenszky forradalma. Akkor csat-lakozott a politikához és hivatalt vállalt. Azon-ban, amikor a bolsevikiek forradalma váltotta föl a polgárt, Arcübasev elhagyta Oroszországot és Varsóban telepedett meg.

Írói munkarejét a száműzetés megtörte. Lelki meghasonlottságához hozzácsatlakozott új-ból kiújult tudóbaja, amely ágnak döntötte. Az utolsó években élete már csak látszat-élet volt. Egyik kórházból a másikba vonszolta ma-gát és irodalmi társulatok és nagylelkű mecé-nások jóvoltából élt, minthogy szerzeményei után sem az oroszoktól, sem pedig a külföldi kiadóktól nem kaphatott honoráriumot, mert Európa országai a szerzői jogra nézve nem kö-tötték konvenciót a szovjettel.

Oroszországban mozgalom indult meg, hogy a nagy író holttestét hazahozzák és abba a földbe temessék, amelynek embereit és társadalmát mesteri kézzel tudta örök időkre meg-rögzíteni.

— Előléptetések a kolozsvári rendőr-ségen. A belügyminiszter a „Monitorul Oficial“ legújabb számában a kolozsvári rendőrségnél a kö-vetkező előléptetéseket eszközölte: Debaun Ioan rendőrigazgatót — prefektura igazgatóvá nevezték ki, Chifor Ioan II-od osztályu rendőrigazgatót pe-dig I. osztályu rendőrigazgatóvá léptették elő. II-od osztályu rendőrigazgatókká nevezték ki: Ursu Vik-tor, Popu Leontin, Draghici Aurél és Covaciú Eugén komiszárokat. I. osztályu komiszárokká lé-p-tették elő: Hagea Ioant, Muresan Ioant és Boldin Cornél. II-od osztályu komiszár lett: Lepadatu Vasile és III-ad osztályu komiszárokká léptettek elő: Vertan Alexandru és Almasan Romulus.

* Biztosítsuk életünket és vagyónunkat a Franco-Romana Ált. Bztosító Rt.-nál. Képvisé-let az ország minden helyiségében.

Influenzánál,

járványos megbetegedéseknél a

Hyperol

megvéd

a szájüreg és légutak fer-tőzéses megbetegedései ellen.

Mint tabletták és szájviztab-letták kerülnek forgalomba.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsi-dóság napilapja.

Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.

Felelős szerkesztő: Marton Ernő.

Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szombat

Szidra: Pekudé
Sabbat Skalim
5687. Veadar 1.
1927. március 5.

A koldus!

Ugy magasodik a torony
az ég felé,
akár csodálatos lilium.
A szeretet harangja kongat
a közepén
és alig-alig hallja valaki!

Lent a fal tövében egylábu
koldus kéreget,
törött fohász az ajkán
és megkékült hideg:
Adjanak-adjanak az Isten
szent nevében,
Hiszen Ő is adott!...

Felhő verődik körülötte
és hullámszik, mint a tenger
jégtükrök villognak, zuzmára
reszket a fán.
És a koldus előtt nevetve megy
tovább a világ!...

Benedek Rózsi

— A Keren Kajemet 25 éves munkás-ságának jubileuma. A Keren Kajemet purimi akciója különös jelentőséget nyert ebben az évben, amikor ez az Erec-Jiszráél földjét megváltó Alap munkásságának huszonöt éves jubileumához érkezett. Nagy feladatot teljesített eddig is, de még nagyobb az elvégzendő munka. Ebben az évben a slach-monesz megváltását minden jóézésű zsidó ember a Keren Kajemet távirati blanketta megváltásával teljesíti. A zsidó nép sorsa azoknak a kezébe van letéve, akik purimkor megváltják a földet slach-monesz utján. A legszebb slachmonesz, amit Erec-Jiszráélnek küldhetünk, ha kitölti a távirati blan-kettáját és kezealírásával ellátja, hogy azt Erec-Jiszráél nemzeti muzeumában megőrizzük a zsidó történelem számára. Távirati blankettával fel fognak keresni minden zsidó családot a Keren *Kajemet purimakció munkatársai. Csakis egy eredményes purimgyűjtéssel tesszük lehetővé, hogy azt a nagy-szabású munkát, amelyet a föld megváltásával és azon való letelepítéssel huszonöt éve végez a Keren Kajemet, tovább is eredménnyel végezhesse.

1927 március 5

zésére Palesztina sára. Ez a pénz és állandóan fo-ó ugyan (az egész r font), de a nagy rszág egész terü- n. vajmi csekély- azt akarja, hogy yen kitéve újabb megrázkódtatásai- ll előtte: a Keren gasabbra emelni.

Keren Kajemeth emben olyan ke- l, mint amilyenek cél megvalósítá- én kötelezettnek ekeley követelm- jogosan és méltán t az a vád, hogy s minden bajaiért, ni, a saját szemé-

Ha minden zsidó dohna be a Keren a palesztinai szer és minden Keren Kajemeth ennállásának jubi- len zsidó egyéne- g tudja-e és meg leumnak intó szó-

enzéke

l óta megszakítás tudvalevőleg az. a. A német javak li órákban a sze- éntek.

vagyonát ekében

nyel sokkal szigo- lynek, mint isme- mai elnöke, volt a nem engedett szá- gánvagyona fölött üzte őt az ország- vette. Abdul Ha- delkezett, hogy va- zerint törvényes fe- tassék fel. A vég- n megakadt Kemál gy, hogy a szul- lföldi országokban lóssággal nyomorog- rozták, hogy angol ekezésbe, akik ősz- a török kormány- zultáni magánjáva- ök császár minden ondoni konzorcium megbizatas alapján ki is utalt. Hir sze- dot, a francia köz- most ügyvédi gya- g ügyük elintézésé- t vállalta és a Nép- memorandumot már

ztés, erős bomlási és élhuzamban, bélbak- a nyelv gyulladása, kkozó kiütések, vala- tetes „Ferenc József“ isszaféjldönek. Számos őzsef vezet már év- elnőtteknek és iskolás el rendeli. Kapható ban és fűszerüzle-

rrása Aus-än- and 67. (Sz gu- l. Telefon 9-54.

— **Adar hetedik predikáció.** Glasner Akiba, az ortodox zsidó hitközség főrabija e hónap hatodikán, vasárnap délután öt órakor tartja az elmúlt év nagy halottai fölött a szokásos Adar hetedik gyászbeszédet nagytemplomban. A beszédben a főrab ki fog térni az aktuális problémákra, így elsősorban a zsidó kórház ügyére.

— **Az Erdélyi Kárpátgyesület kerékpáros körútja.** Az Erdélyi Kárpátgyesület kerékpáros osztálya Orosz Endre osztályelnök vezetésével a folyó év nyarán, később meghatározandó időben kerékpáros körutazást rendez az alább megnevezett helyeken át: Turda-Torda, Ajud-Nagyenyed, Alba-Julia-Gyulafehérvár, Vintul de Jos-Alvinez, Sebesul sasesc-Szászsebes, Sibiu-Nagyszeben, Fagaras-Fogaras, Brasov-Brassó, Sfantu-George-Sepsiszentgyörgy, Miercurea-Csikszereda, Samniculeus-Gyergyószentmiklós, Ditrau-Ditró, Deda-Déda, Reghinul sasesc-Szászrégen, Mociu-Mocs és Cluj-Kolozsvár. Összesen 600 km. A körut tartama 15 nap, melyek beosztása a következő: Naponként 6 óra menetelés, 10 óra városzemplélet és 8 óra alvás. Költség 1000 lej, de lehet több is. Program szerint 12 várost nézünk meg s ezekben a templomokat, középületeket, muzeumokat, sétatereket, történelmi emlékeket. A vidékek szebb pontjairól közös költségen fényképeket veszünk fel. A kirándulást le fogjuk írni és könyv alakban megőrökítjük a kirándulók csoportképevel együtt, érdemes lesz tehát, ha minél többen vállalkoznak erre. A kiránduláson résztvenni szándékozók felhívhatnak, hogy a hátralévő 4 hónap alatt szorgalmas tréninget tartsanak.

— **Borzalmas kegyetlenséggel meggyilkolt egy zsidóleányt egy juhászbojtár.** Miskolcra jelentik: Bélafalva község határában borzalmas kegyetlenséggel elkövetett gyilkosság történt, amelynek áldozata Herskovits József fuvarosnak huszonegy éves Szerén nevű leánya. A leány szombaton este hat órakor elment hazulról s egész éjszaka nem tért vissza. Hozzá tartozói rosszat sejtve, reggel jelentették a csendőrségnek a leány eltűnését s a csendőrség azonnal megindította a nyomozást az eltűnt leány után. Bélafalva község határában végre ráakadtak a szerencsétlenre, egy vizmosásos gödörben. A hulla rettenetesen meg volt esonkítva, koponyája baltával összeroncsolva s melle, combja kézzurásokkal volt tele. A gyanu Orosz István juhászbojtárra irányult, aki szerelmével üldözte már hosszabb idő óta a leányt. A csendőrségi nyomozás megerősítette az első gyanút. A gyilkossággal gyanúsított Orosz István bakkancsának nyomai teljesen beillenek a gyilkosság színterén talált lábnyomokba. A súlyosan terhelt bizonyítékok alapján a juhászbojtárt letartóztatták, mert lakásán elrejtve megtalálták a véres baltát.

Ma, szombaton este fél 9 órakor
az E. Zs. N. Sz. által rendezett vitaestélyek sorozatában

Feuerstein Kálmán

tart előadást „A cionista-revizionizmus álláspontja” címmel, a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara nagytermében.

Belépődíj nincs. Belépődíj nincs.

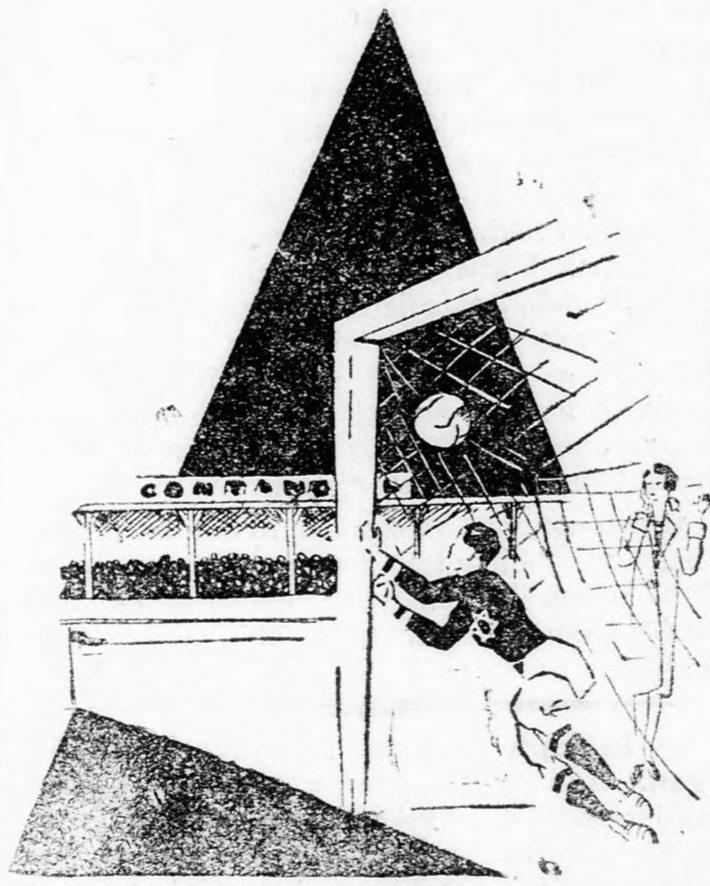
— **Nemzetgyalázási-pör a párisi „Köz-társaság” munkatársa ellen.** Budapestről jelentik: Szerdán délelőtt kezdte meg a budapesti büntetőtörvényszék Töreky-tanácsa Veér Imrénének és három másik Párisban élő emigráns újságírónak bűnpörét, akiket a rendtörvény alapján a magyar állam és nemzet megbecsülése ellen irányuló sajtó útján elkövetett bűncselekménnyel vádolnak Párisban „Köz-társaság” címen kiadott magyarnyelvű lapban megjelent cikkeik miatt. A vádlottakat a bíróság hirdetmény útján idézte meg a főtárgyalásra, amelyen ezek természetesen nem jelentek meg, a törvény alapján azonban a tárgyalást távollétükben is megtartják. A bíróság ítéletet is hoz, anennyiben kimondja a bűnösségüket, de a büntetés nagyságát nem szabja ki.

— **A Palesztinahivatal hivatalos közleményei.** 1. Vonatkozással az Új Kelet március 2-án megjelent számában közzétett felhívásunkra, félreértések elkerülése végett közöljük az érdeklődőkkel, hogy a husvét kirándulónak csak az április 1-én induló „Asia” nevű hajó áll rendelkezésükre. Más hajó a pézszachi ünnepek előtt Konstaninából Palesztinába nem megy. 2. A tudnivalók kiegészítésül közöljük, hogy információink szerint az ottartózkodás naponta átlag 60 piaszterbe (600 lejbe) kerül, elsőrendű szálloda és ellátás mellett. Természetesen olcsóbban is lehet ellátást és szállodát kapni.

— **Halálozás.** Pénteken reggel életének hatvan kilencedik évében szívizéhvűdés következtében meghalt Reich Mór közismert kolozsvári nagyvállalkozó. Halálát fia Reich Jenő építész mérnök, lányai Piri és Margit, veje dr. Salusinszky Imre, a budapesti „Az Est” felelős szerkesztője és nagykitérjedésű rokonsága gyászolja. Temetése vasárnap d. u. 3 órakor lesz a Deák Ferenc-ut 6. sz. alatti gyászszobából.

— **Szolnay Sándor kiállítása Aradon.** Az Erdélyiszerte ismert, nagytehetségű Solznay Sándor, akinek legutóbbi tárlatát Kolozsváron ugy a kritika, mint a közönség a legnagyobb elismeréssel fogadta, e hó hatodikai kezdettel Aradon nyitja meg tárlatát a Kulturpalotában. Solznay Sándor most mutatkozik be először Arad műértő közönségének s bizonyos, hogy képei ugyanazt a nagy élményt fogják jelenteni az aradi közönség számára, mint amilyen élményt annak idején Kolozsvár publikumának jelentettek. Egy kivételes művész kivételes értékű megnyilatkozásai Solznay képei, melyekért vagy rajongani kell, vagy állástfoglalni velük szemben, de közömbösen nem lehet elmenni mellettük. Arad, a közömbösen fogadni ezt a nagyjövű művészt, aki néhány év múlva a magyar piktúra legelső márkái közé fog tartozni. Solznay Sándor aradi kiállítása 14-éig lesz nyitva és vernissageja iránt máris a legnagyobb érdeklődés nyilvánul meg.

— **Huszonegy napra fogházra ítélte Mexikó volt hadügyminiszterét az amerikai bíróság.** Los Angelesből jelentik: Az amerikai bíróság tegnap tárgyalta Estrada tábornok, volt mexikói hadügyminiszter perét. A tábornokot azzal vádolták, hogy amerikai területen forradalmi mozgalmat szervezett barátaival és volt vezérkarának tagjaival Mexikó ellen és ezzel súlyosan megsértette az Egyesült Államoknak Mexikóval szemben tanúsított semleges magatartását. A tárgyalás óriási érdeklődés mellett folyt le s az ítélet kihirdetéskor csak igen nehezen lehetett az izgatott közönséget megfékezni és csendre inteni. Néhány embert a rendőrségnek adtak át a teremőrök, többeket pedig kivertek a teremből. Mikor a rend helyreállt, a bíróság kihirdette az ítéletet, mely szerint az amerikai bíróság Estrada tábornokot, Mexikó volt hadügyminiszterét huszonegy napra fogházra és tízmillió dollár pénzbüntetésre ítélte, mert a forradalmi mozgalom megszervezésével megsértette az Egyesült Államok semlegességét. Vezérkarának tagjait egy évi fogházbüntetésre és 1—5 ezer dollár pénzbüntetésre, a mozgalomban résztvevő barátait pedig 6 havi fogházra ítélte a bíróság.

— **Gol! Hogy történt?**
— **Persze! A KKL perselypályázatán járt az eszem.**

— **Féltékenységi dráma Berlinben.** Berlinből jelentik: Tegnap reggel W. Raclan berlini nagykereskedőt és háztulajdonost a felesége féltékenységből agyonlőtte. Az asszony, aki 35 éves, ma korán reggel, miután a gyermekei iskolába mentek, feldult arccal rohant ki a konyhába és izgatottan mondta a cselédeknek, hogy a hálószobában szerencsétlenség történt. A szakácsné és szobaleány beszaladt a hálószobába s ott találta az ágyban á-lótt halántékkal az urát. Rendőri vizsgáló bizottság szállott ki s olyan gyanusnak találta az esetet, hogy valla-

A FIATALSÁG SZÉPSÉGÉT és UDESEGET
FOKOZNI ÉS MEGŐRIZNI KIZARÓLAG A FELÜLMULHATATLAN
PERLE DE PARIS
JOCKEY CLUB
FLEUR D'ELITE
ETOILE DE FRANCE **LADY**
EAUX DE COLOGNE ÉS **ILLATSZER**
HASZNÁLATA UTJÁN LEHET

tóra fogta az asszonyt. — A fejlődés ugyanis régi halált okozott az orvos véleménye szerint és a revolyert nem találták az ágy mellett. Ratzlanné ellentmondásokba keveredett, de még mindig váltig erősítette, hogy férje öngyilkos lett. Reggel meg tudakozódott, hogy a két gyermek elment-e már az iskolába. — mondta az asszony, — mikor aztán ő is kiment a hálószobából, föbelötte magát. A rendőrtisztviselő rákiáltott, hogy adja elő a revolyert, hisz azt elfelejtette az öngyilkos mellé helyezni, erre aztán az asszony sírógörcsöt kapott és bevallotta, hogy ő ölte meg férjét. Tettét azért követte el, mert arról értesült, hogy férjének viszonya van egy asszonnyal s felindulásában agyonlőtte, mikor aludt.

— **Molnár Irma, Florian Breviman és Karol Kolár hangversenye.** A katolikus főgimnázium disztermében tartotta meg hangversenyét három kiváló kolozsvári művész: Molnár Irma, Kolár Károly és Florian Breviman. A program első pontján Beethoven egyik cselló-szonátája szerepelt, melynek interpretálásában Florian Breviman mesteri képességeiről tett bizonyosságot. Molnár Irma mély átérzéssel simult a zongorán Beethoven széles skálájú érzésvilágához és technikában is kifogástalant adott. Második számként Levandowsky hegedű-szonátáját adták elő, egy igen tartalmas és ötletes modern zeneszerzőt. A szjet első tételében különösképen gazdag volt, megragadó formákban és dicséretre legyen mondva a kongeniális Kolár Károlynak, minden friss és intim szépségét kihozta ennek az érzelmi és formai tekintetben tökéletes alkotásnak. Tschaikovsky „Tiro”-jának interpretálása körül mindhárom művész komoly érdemeket szerzett; játéku époly átértett, mint precíz volt. A viharos tapsokat és a komoly sikert, amit arattak, nagyon-nagyon megérdemelték.

DECCA

Hordozható, világhírű angol beszélőgépek, lemezek legolcsóbbak RÉVÉSZ BÉLA zeneműkreskedésében, Marosvásárhelyt. — Kérjen ajánlatot.

Alapítotott 1909-ben.

Dr. med. **MAGER** és **KALLÓS** vegyész orvos-kémiai és bakteriológiai

orvosi laboratóriuma — Arad
Str. Moise Nicoara 19.

Vizsgálunk: vért (Wassermann, Widal stb.) gerinc-folyadékot (Goldsol) vizelet, köpet, autovaccina, ivó-víz stb. — Kívánatra vérfelgósra szolgáló steril fiolát küldünk.

Magyar képviselők és szenátorok a
Metropol-ban

étkeznek. Pontos kiszolgálás. Elsőrendű konyha. Bejárat Calea Victoriei, vagy Str. Academiei felől

BUKAREST

SZINHÁZ - M

A Román Oper

Vasárnap: Álarcosbál.
Hétfő: Pillangókisasszony. (lanoí Scola opera ének)

MAGYAR SZ

Heti mű

Szombat 3-kor: Bizáncz. (13-ik Ferenc vendéglátékával, föllépésével. Bevezető e Vencel. Sorozatszám: 30)
Szombat 8-kor: Asszonykám, 54. szám A. Sorozatszám Vasárnap fél 4-kor: Felér eg Neményi Lilivel. Rend szám: 303.)
Vasárnap fél 7-kor: Bizáncz. (tékával. Poór Lili, Jan Rendes helyárrakkal. Na Sorozatszám: 309.)
Vasárnap egygyed 10-kor: ujdonság 3-adszor. F szám 310.)
Hétfő fél 8-kor: Beethoven-Piroska Beethoven-han árrakkal. Napi bérlet 55
Hétfő egygyed 10-kor: Ass bérlet 55. szám B. Sor

Szőlőolt

amerikai szima és gyöke kaphatók Caspari Fr.-nél, B megye. Arjegy

Zongorav

gyozdijon meg örső á be ger. Hoffmann Ly sensch-ft gyara

Kedvezményes

Sternber

Balv. Begele Ferdinan

Prima

legjutányosabban házho fatelep, Cluj, P
Telefon 1300

Ingyen pur

Aki márc. 20-ig megren alkalmasabb héber-mag

„Sfath A

160 lejes rendes bolti old. héber illusztrált A lejt és mindkét köny

„SAF

zsidó könyvkereskedés

של פסח

ár jeg

50 literen felüli menny pénz előleges

Magurai közönséges za elsőrendű

Természetes muskotály

Seprő- vagy

mennyiség szerinti legvétel árban számítattat

M. CS

Slimiu

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A Román Opera műsora

Vasárnap: Álarcosbál.
Hétfő: Pillangókisasszony. (Jovita Fuentes, a milanoi Scola opera énekesnőjének fellépése).

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szombat 3-kor: Bizáncz. (13-ik ifjúsági előadás. Táray Ferenc vendégjátékával, Poór Lili, Janovics Jenő fellépésével. Bevezető előadást tart: Dr. Bíró Vencel. Sorozatszám: 306.)
Szombat 8-kor: Asszonykám. (2-odszor. Napi bérlet 54. szám A. Sorozatszám: 307.)
Vasárnap fél 4-kor: Fehér egér. (Ujdonság 4-edszer. Neményi Lillivel. Rendes helyárakkal. Sorozatszám: 308.)
Vasárnap fél 7-kor: Bizáncz. (Táray Ferenc vendégjátékával, Poór Lili, Janovics Jenő fellépésével. Rendes helyárakkal. Napi bérlet: 54. szám B. Sorozatszám: 309.)
Vasárnap egyenved 10-kor: Asszonykám. (Operette ujdonság 3-adszor. Bérletszűnetben. Sorozatszám 310.)
Hétfő fél 8-kor: Beethoven-ünnep. Első este: Hevesi Piroska Beethoven-hangversenye. (Rendes helyárakkal. Napi bérlet 55. szám A. Sorozatsz.: 311.)
Hétfő egyenved 10-kor: Asszonykám. (4-edszer. Napi bérlet 55. szám B. Sorozatszám: 312.)

Szőlőoltványok

amerikai sima és gyökeres vesszők legjobb kaphatók **Caspari Fr.-nél, Medgyesen Nagyiküllő-megyén.** Árjegyzék kívánatra.

Zongoravétel előtt

gyűjtsd meg első áramról. Wirth, L. u. be ger. Hoffmann Lyra Produktion Geosenschen-fügyrak képviselete.

Kedvezményes részletre is.

Sternberg, Oradea

Bulv. Regele Ferdinand 14. — Telefon 4 94

Prima tűzifát

legújnyosabban házhoz szállít **FISCHER** faterlep, Cluj, Piata Gării No 2.
Telefon 1300

Ingyen purimi ajándék!

Aki márc. 20-ig megrendeli a magántanulásra legalkalmasabb héber-magyar nyelvtant a Ráth-féle

„Sfath Amenu“-t

160 lejes rendes bolti árban, ingyen kap egy 110 old. héber illusztrált ABC-t. Küldjön meg ma 170 lej és mindkét könyvet franco megkapja a

„SAFRUTH“

zsidó könyvkereskedésből, Cluj, P. M. Viteazul 39.

italok

árjegyzéke:

50 literen felüli mennyiségben utánvétellel vagy a pénz előleges beküldése mellett.

Magurai közönséges zamatos, literje Lei 18
elsőrendű Lei 22
Természetes muskotály vagy Rizling fajbor Lei 26

Seprő- vagy szilva-pálinka

mennyiség szerinti legolcsóbb napi árban. Hordók vételi árban számítatnak fel. Megrendelések

M. CSENGERI

Simleul-Silvaniei.

Közzgazdaság

Március végéig ki lehet egészíteni az adóbevallásokat

Szigoruan ellenőrzik a be nem jelentett jövedelmeket

(Cluj-Kolozsvár, március 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A mai nappal a pénzügyminisztérium szigorú körrendeletet küldött szét az összes pénzügyigazgatóságokhoz tudomásulvétel és az adóhivatalokkal való közlés végett az 1927-re szóló adóvallomások kiegészítése tárgyában. A rendelet értelmében fel fogják szolítani az összes kereskedelmi és iparvállalatokat, köz- és magánüzemeket, valamint mindazon magánzemélyeket, akik béreket, ösztöndíjakat, jutalmakat, haszonrészeseket, jutalékokat, tantiémet és más hasonló címeken fizettek ki összegeket, mutassák ki, hogy 1926-ban ki és milyen összegű jövedelemben részesült általuk. Ezen adatok alapján fogják az adókiivetőbizottságok

felülvizsgálni az adóvallomásokat és ha azok nem egyeznek a beszerzett adatokkal, az illető adóalanyt a törvény szankcióival fogják sújtani felebezési jog nélkül.

Tekintettel arra azonban, hogy az eredeti adóvallomásokban jöhiszemű tévedések is történtek, ezek korrigálására a pénzügyminiszteri rendelet megengedi mindenkinek, hogy március 31-ig pótvallomást adjanak be. Mindenki, ha bármilyen okból a ténylegesnél kevesebb, vagy több jövedelmet jelentett be, kiigazíthatja, vagy teljesen újjal ki is cserélheti eredeti deklarációját a fenti határidőig, sőt azon túl is, amíg be nem idézik az adótárgyalásra.

Hogyan állapítják meg a köszén és a minerit bányaadóját.

Bukarestből jelentik: Tegnap délelőtt G. Damaschin bányai vezető igazgató elnöke alatt értekezlet volt a belügyminisztériumban, amelyen az ország nagyobb szénbányáinak képviselői is résztvettek. A tanácskozás tárgyát az ipar és kereskedelmi minisztériumnak 1926 október 30-án kiadott 92.243 számú rendelete képezte, amely a köszén és a minerit bányaadójának megállapítására vonatkozik. A jelzett rendelet értelmében közpénzfizetés esetén a köszén és minerit (a petróleum, gázak és nemesfémek kivételével) bruttó termelése után járó egyszázalékos bányaadót az átlagos eladási ár alapján kell a bányakiszámítani. Ha ezt az árat nem lehet megállapítani, akkor a feladóállomáson fizetett árakból levonásba kell helyezni az állomás, a válogatási és tisztítási költségeket, a kezelési díjakat, a szállítási és tisztítási berendezések törlesztési kvótáját, valamint a vállalatnak ezen összes operációk által elért hasznát. Az így kijött összeg képezi az adóalapot. Amennyiben a kitermelt mennyiséget előbb a tisztítóba és a

gyűjtőbe szállították, a közben felmerült kiadásokat a termelési költségekhez számítják és akkor csak azt az összeget hozzák levonásba, amelyet a gyűjtőraktárból a feladóállomásig költött a vállalat. Az értekezlet kimondotta, hogy a szénvállalatok ezt a miniszteri határozatot felhasználhatják az adókiivető bizottságok előtt. A bányai vezető igazgató ebben az értelemben utasítást is adott az összes bányai felügyelőségeknek.

Kisajátítják Urmánczy báró bihari erdejét. Tudvalévő, hogy a nem Romániában élő magyar állampolgárok itteni birtokainak egy részét a kormány az agrárreform alapján kisajátította és emiatt perben is áll az abszentsizáttal. A perben egy vegyes döntőbíróóság Párisban Románia ellen döntött, amely azonban ezt a határozatot nem tekinti magára nézve kötelezőnek. Az államnak ezt a jogi felfogását igazolja az is, hogy Garoflid földművelésügyi miniszter most elhatározta, hogy a biharmegyei mőcoknak földhözjuttatása érdekében kisajátítja a Magyarországon élő báró Urmánczy-féle bihari erdőség egy részét. A kisajátítás alá kerülő erdőség 7600 hold kiterjedésű.

Tőzsde

A piac ma a lejesés hatása alatt szilárd volt és Bukarest vevőként lépett fel. Üzletkötés azonban kevés fordult elő. A jelenlegi magas kurzusokat csak átmeneti jellegűeknek tartják és nyugati devizákban lánghulást vár a piac.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3320—3330	—	—	49162	3315	11006	13668	649	192320
Newyork	172—173	520	520	2557	172	57230	71060	3376 1/2	—
London	839—841	2522 3/4	2523 1/2	12407	835	2777 1/2	3448	16390	48523
Páris	695—705	2033 1/2	2033 1/2	—	674	2238 3/4	277990	13235	391 1/4
Milano	765—775	2280	2287 1/2	11230	759	2515	3126	149	439 3/4
Prága	511—513	1540	1540	75 3/4	512	1695	2104 1/2	—	296 1/4
Budapest	3020—3030	9090	9090	—	3020	—	12413	59112	—
Belgrád	—	913 1/2	913 1/2	—	290	1005	124770	5944	176
Bukarest	—	312	312	1530	—	332	426	2030	59 1/2
Varsó	—	5805	5805	—	19 1/2	6390	7925	377 1/2	—
Bécs	2420—2430	7325	7325	—	2435	8055	—	47587	—
Berlin	4090—4100	12325	12325	—	4075	13567	16844	80010	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 310 3/4, Páris 1530, Budapest 33200, Bécs 42600, Prága 2030.

Előnyös fizetési feltételek mellett vásárolhat

WEISS ELEK

áruházában, Cluj, Deák Ferenc-u. 14.
Nagy választék női és férfi szövetekben, selymekben, vásznakban és szőnyegekben. — Olcsó szabott árak. — Előnyös fizetési feltételek

